

Bilime İlham Veren Bir Cumhuriyet Kadını: Prof. Dr. Vedia Toker

Huriye Demircan

MTA Genel Müdürlüğü, Jeoloji Etütleri Dairesi Başkanlığı

Eğitim hayatı boyunca, Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinde öğretim üyeliği yaparak, öğrencilere ve araştırmacılara rehberlik etmiş, 17 yüksek lisans, 8 doktora öğrencisi yetiştirerek alanında bilimsel bilginin de yayılmasına önemli katkı koymuştur. Prof. Dr. Vedia Toker Türkiye Jeoloji Kurumu Bülteni, Türkiye Jeoloji Bülteni, Selçuk Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cumhuriyet Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Dergisi, Geosound- Yerbilimleri, Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, dergi bilim kurulu üyelikleri, çeşitli sempozyum ve çalıştayların düzenleme kurulu üyelikleri ve çeşitli sosyal sorumluluk projelerinde görev almıştır.

“Şuna inanmak lazımdır ki dünya yüzünde gördüğümüz her şey kadının eseridir.”

Mustafa Kemal Atatürk

Ulu Önder Mustafa Kemal ATATÜRK' ün 1923 yılında Cumhuriyeti ilanı ile birlikte henüz kurulmuş olan Cumhuriyet Türkiye'si ruhunda birçok heyecan uyandıran çalışmaların başında şüphesiz bilim ve teknik adına yapılan çalışmalar gelir. Bu çalışmalara öncülük eden destek veren Mustafa Kemal Atatürk' ün Cumhuriyet' in ilanından önce ve sonrasında yaptığı bütün toplantılarının konuşmalarında başarıya giden tek yolun bilim ve fen olduğunu sık sık dile getirmiş, bu duygularını da “Dünyada her şey için maddiyat ve maneviyat için ve muvafakiyet için en hakiki mürşit bilimdir; fendir. Bilim ve fenden başka kılavuz aramak gaflettir; bilgisizliktir, doğru yoldan sapmaktır” sözleriyle vurgulamıştır. Yaptığı konuşmaların çoğunda sorduğu sorularda Ulusumuzun düşünsel eğitiminde yol göstericisinin bilim ve fen olduğunu

Prof. Dr. Vedia Toker

söylemiştir. Bu bağlamda yüzyıllardır karanlıkta bırakılan Türkleri, çağdaş uygarlık düzeyine çıkarmak “Akli hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller” yetiştirmek ve Türk Milleti’ni çağdaş uygarlık düzeyine çıkarmak büyük çaba sarfettiği yenilikleri kazanımlar olarak tek tek yaşama geçirmiştir. Bu kazanımlardan en büyük ve en önemlilerinden birisi de asırlardır dışlanan Türk kadını toplumda hak ettiği yere yükseltmekti. Kadın-erkek eşitliğine çok önem veren Mustafa Kemal Atatürk, “İnsan topluluğu kadın ve erkek denilen iki cinsden ibarettir. Mümkün müdür ki, bir cismin yarısı toprağa zincirlerle bağlı kaldıkça öteki kısmı göklere yükselebilirsin?” sözleriyle, kadın-erkek eşitliği sağlanmadan, Türk Milleti’nin uygar milletler düzeyine erişemeyeceğini belirtmiştir. Bu anlayışla gerek Cumhuriyet ile birlikte gerekse Cumhuriyet sonrası birçok bilim insanı kadın doktor, mühendis, hukukçu, öğretmen, milletvekili, avukat, pilot, polis yetişmiş ve mediyet yolunda önemli kazanımlar elde edinilmiştir. Bu bilim insanlarından biri Cumhuriyet sonrası bilimin aydınlık yüzü Prof. Dr. Vedia Toker.

Peki Kimdir Prof. Dr. Vedia Toker?

21 Şubat 1946 da Karaman’da dünyaya gözlerini açar. Sonrasında, subay olan babasının görevleri dolasıyla gittiği farklı şehirlerde farklı kültürle, farklı hayatlarla tanışıp yaşamını sürdürür. Bunlardan ilki ilköğretim yıllarına dayanır. 1953 yılında babasının görev için gittiği Adapazarı (Sakarya)’nda başlayan öğrenim hayatı sırasıyla gittikleri Ardahan ve Ankara’da sonlanır. Ardahan’da zorlu geçen üç yılın sonunda Ankara-Bahçelievler ilkokulu’ndan mezun olur. Ortaokul ve liseyi Ankara-Deneme Lisesi’nde tamamlar (1964).

Prof. Dr. Vedia Toker (Lisans-Yüksek Lisans Dönemi)

Lise mezuniyetinin ardından aynı yıl Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Jeoloji Bölümü’nü kazanır. 1967 yılında “Lisans” diplomasını alır.

1970 yılında Prof. Dr. A.Suat Erk’in danışmanlığında paleontoloji yüksek lisansını bitirerek, 1973-1976 yılları arası jeoloji dalında nannoplankton ve biyostratigrafi üzerine başladığı doktora çalışmaları tamamlar.

Doktora çalışmasında ilk defa “nannoplankton biyostratigrafisini” kullanmış, doktora tez çalışmasını oluşturan Haymana Formasyonu’nda gerçekleştirdiği biyostratigrafik analizler, tanımladığı nannoplankton zonları aracılığıyla deniz suyu sıcaklıklarını ve ekosistem değişimleri hakkında önemli bulgular ortaya koymuş, bölgesel jeolojik zaman çizelgelerinin oluşturulmasına katkı sağlamıştır. Daha sonra Türkiye’nin farklı bölgelerinde nannoplanktonları inceleyerek, bu organizmaların yaşları ve paleoekolojik koşulları hakkında önemli bilgiler elde etmiştir.

1976-1977 yılları arası Zürih Federal Teknoloji Enstitüsü (ETH-Zürih) olarak da bilinen, İsviçre’nin Zürih kentinde Prof. Dr. M.H.Bolli, Dr. K. Perch Nielsen ve Dr. M. Toumarkin ile Tersiyer planktonik foraminifera ve nannoplanktonları, Prof. Dr. M. Caron (Fribourg Üniversitesi, İsviçre) ile Kretase planktonik foraminiferaları üzerine araştırmalar yapar.

TÜBİTAK proje kapsamında doktora çalışmalarının devamı olan “Haymana yöresinin (GB Ankara) Planktonik Foraminifera ve Nannoplankton’larla biyostratigrafik incelenmesi” başlıklı doçentlik tezi ile Vedia Toker 1979 yılında “Doçent” ünvanını alır.

Prof. Dr. Vedia Toker (Doç. Dr., 1979)

1983-1984 TUBİTAK yurtdışı araştırma bursu kapsamında, misafir öğretim üyesi olarak gittiği Amerika Birleşik Devletleri Rutgers Üniversitesi (New Jersey, USA)'nde Prof Dr.R. Olisson ile Tersiyer foraminiferaları, Prof. Dr. W. Wise (Florida State University, Tallahassee, Florida) ile Tersiyer nannoplanktonları üzerine araştırmalar yapmıştır.

AÜ Jeoloji Mühendisliği ve Jeofizik Mühendisliği Bölümlerinde eğitim hizmetleri kapsamında Genel Jeoloji I ve Genel Jeoloji II, Paleontoloji I, Stratigrafi İlkeleri, Bitirme Tezi, Saha Jeolojisi dersleri yanında Lisans Üstü Mesozoik Stratigrafisi, Paleojen Stratigrafisi, Planktonik Foraminifera, Nannoplankton Dersleri vermiştir.

● Prof. Dr. Vedia Toker (Saha çalışması, 1986)

Prof. Dr. Vedia Toker'in ana çalışma konuları paleontoloji, biyostratigrafi ve özellikle Haymana-Ulukışla, Trakya çevresinin jeolojisi. Yayınladığı makale, kitap ve konferanslarda sunduğu bildirilerle, ulusal ve uluslararası kongre düzenlemeleriyle Türkiye jeolojisine çok önemli katkılarda bulunmuştur.

Çalışma yaşamı boyunca çeşitli idari görevlerde de bulunan Prof. Dr. Vedia Toker 1993 yılında 47. Türkiye Jeoloji Kurultayı Düzenleme Kurulu Başkanlığı 1997-1999' de Uluslararası Alg Kongresi Düzenleme Kurulu 2. Başkanlığı görevini yürütmüştür.

Ayrıca, Türkiye Stratigrafi Komitesi (1984-2007)'de yapmış olduğu görevi yanında, uzun yıllar başta Konya Selçuk Üniversitesi olmak üzere Ortadoğu Teknik, Çukurova, Niğde, Yozgat Üniversitesi'nde part-time genel jeoloji, paleontoloji, biyostratigrafi, tarihsel jeoloji derslerini vermiştir. 2000 yılında durağan olan Stratigrafi Komitesini canlandırmak paleontolo-

● Trakya Havzası Jeolojisi Sempozyumu (1995).

● Prof. Dr. Vedia Toker (46. TJK 1993)

jik verileri güncellemek adına "Paleontoloji-Stratigrafi Çalışma Grubu"nun kurulmasına önderlik etmiştir. Birincisi Alanya-Ananas otelde gerçekleştirilen bu grubun çalışmaları günümüze kadar başarıyla devam etmektedir.

● 1. Stratigrafi-Paleontoloji Çalıştayı, Alanya

17. Stratigrafi-Paleontoloji Çalıştay (Ayvalık)

40. Yıl Emek Plaketi, TMMOB JMO Genel Merkezi

Eğitim hayatı boyunca, Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinde öğretim üyeliği yaparak, öğrencilere ve araştırmacılara rehberlik etmiş, 17 yüksek lisans, 8 doktora öğrencisi yetiştirerek alanında bilimsel bilginin de yayılmasına önemli katkı koymuştur. Prof. Dr. Vedia Toker Türkiye Jeoloji Kurumu Bülteni, Türkiye Jeoloji Bülteni, Selçuk Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cumhuriyet Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Dergisi, Geosound- Yerbilimleri, Çukurova Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, dergi bilim kurulu üyelikleri, çeşitli sempozyum ve çalıştayların düzenleme kurulu üyelikleri ve çeşitli sosyal sorumluluk projelerinde görev almıştır. 2008 yılında Ankara Üniversitesi'nden emekli olmuştur.

Ankara Üniversitesi'nden emekli olduktan sonra, yeni kurulan Adıyaman Üniversitesi'nde

yönetici olarak görev alması için Rektör Prof. Dr. Mustafa Gündüz'ün daveti üzerine 2009-2011 yılları arasında Adıyaman'da görev yaparak önemli katkılar sağlamıştır. Adıyaman Üniversitesi'ndeki görevini de tamamladıktan sonra Prof. Dr. Vedia Toker oğlu gelini ve torunlarıyla birlikte sağlıklı ve mutlu bir hayat sürmektedir.

Eğer bir son söz söylemek gerekirse Prof. Dr. Vedia Toker deyince aklımıza sevgi, saygı, sabır, liderlik, dürüstlük ve insan doğasını anlama gibi sosyal nitelikleri yanında, hoşgörü, fedakarlık, neşe ve güven, toplumun meşalesi, ışığı gelir akla. İyi ki varsınız Hocam! Hayat size sevdiğinizle birlikte gülümsesin...

Prof. Dr. Vedia Toker ve ailesi

Katkı Belirtme

Bu kısa makaleyi yazmam için beni davet eden Prof. Dr. Güldemin Darbaş (KSU)'a, incelenmesinde katkı koyan Prof. Dr. Atike Nazik (ÇÜ)'e çok teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Vedia Toker' in Bazı önemli yayınları

1. Toker, V., 1976. Stratigraphical Studies of area located between Nallıhan-Bozyaka villages along the Sorgun River. Commun. de la Fac. Scien. de L'Univ. d' Ankara, Supl. 1, 1-68.
2. Toker, V., 1977. Haymana ve Kavak formasyonlarındaki planktonik foraminifera ve nannoplanktonlar. TBTA VI. Bilim Kongresi, 57-70.
3. Toker, V., 1979. Haymana Yöresi Üst Kretase planktonik foraminiferaları ve biyostratigrafi incelemesi. TJK Bült. c.22, s.1, 121-132.
4. Toker, V., 1979. Nannoplanktonlar. Yer yuvarı ve insan, c.4, 35-44.

5. Toker, V., 1980. Haymana yöresi nannoplankton biyostratigrafisi TJK Bült. c.23, s.2, 165-178.
6. Toker, V., 1981. Planktonic foraminifera and nannoplankton of the Haymana and Kavak formations (SW Ankara). INA Newsletter v.3 n.. 2p.86 (Abstract).
7. Toker, V.,1981. Haymana yöresi Tersiyer oluşuklarının planktonik foraminiferalarla biyostratigrafik incelenmesi. KTÜ. Yer Bilimleri Dergisi c.I s..2, 115-126.
8. Toker, V.,1982. Calcareous nannoplankton in the Eocene formation at the Kaman Region Comm.Fac.Sci..de L'Univ. d' Ankara Supl. I-33.
9. Toker, V.,1984. Nannoplankton and Uranium Concentration relations in the Black. Sea deposits. Bull. Min.Researh and Expl.Inst..Turkey, n.99/100, 148-154.
10. Toker, V.,1985. Korkuteli yöresi Miyosen nannoplankton biyostratigrafisi. KTÜ Yer Bilimleri Dergisi, c.4, s.2, 9-21.
11. Toker, V., Erkan, E., 1985. Nannoplankton biostratigraphy of the Eocene formations in Gelibolu Peninsula. Bull.Min.Research and Expl.Inst.Turkey, n.101/102, 25-44. Gelibolu Yarımadası Eosen formasyonları nannoplankton biyostratigrafisi. MTA Dergisi. 101/102, 72-91.
12. Norman, T.,Toker,, V., Altiner, D., Demirtaşlı, E.Korkmazer, B., 1986. Stratigrafi sınıflama ve Adlama Kuralları, MTA Genel Müdürlüğü Dergisi, Eğitim Serisi, 1-28.
13. Toker , V., Barker, P.F. and wise, S.W.1991. Middle Eocene caarbonate-bearing Marine Sediments from Bruce Bank off Northern Antactic Peninsula, in Geological evolution of Antactic. Edited by. MRA. Thomson, J.A.Crame and J.W.Tomson p. 639-644 Cambrige Univ. Press. New York.
14. Toker, V., Yıldız, A., 1991. Miocene Calcereous nannofossil biostratigraphy of the Taurus Belt (Southern Turkey) INA Newsletter v.13, n.2, 69-70.
15. Yıldız, A., Karahasan, G., Demircan, H., Toker, V., 2000. Kalecik (Ankara) güney doğusu Alt Maastrihtiyen-Paleosen biyostratigrafisi ve paleoekolojisi. Yerbilimleri Bülteni, S.22, s.109-128.
16. Uchman, A., Demircan, H., Toker, V., Derman, S., Sevim, S. and Szulc, A., 2002. Boring from a Miocene rocky shore in the Mut Basin, southern Turkey. Annules Societatis Geologorum Poloniae, v.72; 263-270.

